

EVROPSKÁ ÚMLUVA O UZNÁVÁNÍ A VÝKONU ROZHODNUTÍ O VÝCHOVĚ DĚTÍ A OBNOVENÍ VÝCHOVY DĚTÍ

LUCEMBURK,
20. V. 1980

(PŘEKLAD)

Členské státy Rady Evropy, signatáři této úmluvy,

uznávajíce, že v členských státech Rady Evropy je pro blaho dítěte prvořadě důležitým dosažení rozhodnutí o jeho výchově;

berouce v úvahu, že uzavření úmluv k zajištění toho, aby rozhodnutí o výchově dítěte mohla být v širším rozsahu uznávána a vykonávána, přispěje k lepší ochraně blaha dětí;

považující za žádoucí, se zřetelem k tomuto cíli, zdůraznit, že právo styku rodičů je obvykle souběžné s právem výchovy;

zaznamenávající vzrůstající počet případů, kdy děti byly neoprávněně přemístěny přes hranice států, a obtíží se zajištěním odpovídajících řešení problémů způsobených takovými případy;

přejíce si přijmout vhodnou úpravu k umožnění obnovení výchovy dětí, která byla svévolně přerušena;

přesvědčeny o potřebnosti přijetí úmluv pro tyto účely, odpovídajících různým potřebám a různým okolnostem;

přejíce si dosáhnout právní spolupráce mezi svými orgány, se dohodly takto:

Čl. 1

Pro účely této úmluvy:

- a) dítě znamená osobu jakéhokoli státního občanství, pokud nedosáhla věku 16 let a nemá právo rozhodovat o místě svého bydliště podle práva svého obvyklého bydliště, práva státu, jehož je příslušníkem, nebo mezinárodního práva dožádaného státu;
- b) orgán znamená soudní nebo správní orgán;
- c) rozhodnutí o výchově znamená rozhodnutí orgánu, pokud se týče péče o osobu dítěte, včetně práva rozhodovat o místě jeho bydliště, nebo právu styku s ním;
- d) neoprávněné přemístění znamená přemístění dítěte přes mezinárodní hranice v rozporu s rozhodnutím týkajícím se jeho výchovy, které bylo vydáno v některém smluvním státě a které je vykonatelné v tomto státě; neoprávněné přemístění je rovněž:
 - i) nevrácení dítěte přes mezinárodní hranice na konci období výkonu práva styku s dítětem nebo na konci jiného přechodného pobytu na území jiného státu, než kde je vykonáváno právo výchovy;
 - ii) přemístění, které bylo dodatečně prohlášeno za nezákonné ve smyslu článku 12.

ČÁST I

Ústřední orgány

Čl.2

1. Každý smluvní stát určí ústřední orgán k výkonu funkcí podle této úmluvy.
2. Federální státy a státy s více než jedním právním systémem mohou určit více než jeden ústřední orgán a stanovit rozsah jejich pravomoci.
3. Generálnímu tajemníku Rady Evropy budou zaslány notifikace o všech určeních podle tohoto článku.

Čl.3

1. Ústřední orgány smluvních států budou vzájemně spolupracovat a podporovat spolupráci mezi příslušnými orgány ve svých státech. Budou jednat s veškerým nezbytným urychlením.
2. Pro usnadnění fungování této úmluvy ústřední orgány smluvních států:
 - a) zajistí postupování žádostí o informace docházejících od příslušných orgánů a vztahujících se k právním nebo věcným záležitostem probíhajících řízení;
 - b) na žádost si budou navzájem poskytovat informace o svém právu týkajícím se výchovy dětí a o všech změnách v tomto právu;
 - c) budou se navzájem informovat o všech obtížích, které by mohly vzniknout při provádění Úmluvy, a pokud možno, odstraňovat překážky jejího provádění.

Čl.4

1. Osoba, která v některém smluvním státě dosáhla vydání rozhodnutí týkajícího se výchovy dítěte a která si přeje, aby toto rozhodnutí bylo uznáno nebo vykonáno v jiném smluvním státě, může podat za tímto účelem žádost ústřednímu orgánu v kterémkoli smluvním státě.
2. K žádosti je třeba přiložit doklady uvedené v článku 13.
3. Ústřední orgán přijímající žádost, pokud není ústředním orgánem státu dožádaného, zašle doklady přímo a bez prodlení tomuto ústřednímu orgánu.
4. Ústřední orgán přijímající žádost může odmítnout zasáhnout, pokud je zřejmé, že podmínky stanovené touto úmluvou nejsou splněny.
5. Ústřední orgán přijímající žádost bude informovat žadatele bez prodlení o průběhu vyřizování žádosti.

Čl.5

1. Ústřední orgán ve státě dožádaném podnikne nebo zařídí, aby byly podniknuty, neprodleně všechny kroky, které považuje za vhodné, pokud je to nezbytné, zahájí řízení před svými příslušnými orgány k:
 - a) vypátrání pobytu dítěte;

- b) zabránění, zejména nezbytnými předběžnými opatřeními, újmy na zájmech dítěte nebo žadatele;
 - c) zabezpečení uznání nebo výkonu rozhodnutí;
 - d) zabezpečení vydání dítěte navrhovateli po povolení výkonu rozhodnutí;
 - e) informování dožadujícího orgánu o podniknutých opatřeních a o jejich výsledcích.
2. Pokud ústřední orgán dožádaného státu má důvod se domnívat, že dítě je na území jiného smluvního státu, zašle doklady přímo a bez prodlení ústřednímu orgánu tohoto státu.
 3. S výjimkou nákladů repatriace každý smluvní stát zaručí, že nebude požadovat žádné platby od navrhovatele za opatření, podniknutá podle odstavce 1 tohoto článku ústředním orgánem tohoto státu za navrhovatele, včetně nákladů řízení, popř. nákladů vzniklých v důsledku zastoupení právníkem.
 4. Pokud byly uznání nebo výkon odmítnuty a jestliže ústřední orgán dožádaného státu usoudí, že by žádosti navrhovatele mělo být vyhověno vyvoláním řízení ve věci v tomto státě, vynaloží tento orgán veškeré úsilí, aby zajistil zastoupení navrhovatele v řízení za podmínek ne méně příznivých, než které by měla osoba, jež má bydliště v tomto státě a jeho státní příslušnost, a za tímto účelem může zejména zahájit řízení před svými příslušnými orgány.

Čl.6

1. S výhradou zvláštních dohod mezi zúčastněnými ústředními orgány a ustanovení odstavce 3 tohoto článku:
 - a) sdělení ústřednímu orgánu dožádaného státu bude vyhotoveno v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto státu nebo opatřeno překladem do tohoto jazyka;
 - b) ústřední orgán dožádaného státu nicméně bude přijímat sdělení v angličtině nebo francouzštině nebo opatřené překladem do jednoho z těchto jazyků.
2. Sdělení od ústředního orgánu dožádaného státu, včetně výsledků provedených šetření, mohou být vyhotovena v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto státu nebo v angličtině nebo francouzštině.
3. Smluvní stát může vyloučit zcela nebo částečně ustanovení odstavce 1 písm. b) tohoto článku. Pokud smluvní stát učinil tuto výhradu, všechny ostatní smluvní státy mohou rovněž použít výhrady vůči tomuto státu.

ČÁST II

Uznání a výkon rozhodnutí a obnovení výchovy dětí

Čl.7

Rozhodnutí o výchově vydané v jednom smluvním státě bude uznáno, a pokud je vykonatelné ve státě původu, bude prohlášeno za vykonatelné ve všech ostatních smluvních státech.

Čl.8

- d) V případě neoprávněného přemístění ústřední orgán dožádaného státu zařídí neodkladné kroky k obnovení výchovy dítěte, jestliže
 - d) v době zahájení řízení ve státě, kde bylo vydáno rozhodnutí, nebo v době neoprávněného přemístění, pokud k němu došlo dříve, dítě a jeho rodiče měli jako jedinou státní příslušnost státní příslušnost tohoto státu a dítě mělo svůj obvyklý pobyt na území tohoto státu, a
 - e) žádost o obnovení byla podána k ústřednímu orgánu ve lhůtě šesti měsíců ode dne neoprávněného přemístění.
- e) Jestliže podle práva dožádaného státu nemohou být splněny požadavky odstavce 1 tohoto článku bez soudního řízení, žádný z důvodů pro odmítnutí, uvedených v této úmluvě, se pro soudní řízení nepoužije.
- f) Existuje-li dohoda, úředně schválená příslušným orgánem, mezi osobou, která má právo péče o dítě, a jinou osobou umožňující jiné osobě právo styku a dítě poté, co bylo převezeno do ciziny, nebylo navráceno na konci dohodnutého období osobě, která má právo výchovy, výchova dítěte bude obnovena podle odstavce 1 písm. b) a odstavce 2 tohoto článku. Totéž platí v případě rozhodnutí příslušného orgánu dávajícího takové právo osobě, která nemá právo výchovy dítěte.

Čl.9

- c) V jiných případech neoprávněného přemístění, než jaké jsou uvedeny v článku 8, v nichž byla žádost podána k ústřednímu orgánu ve lhůtě šesti měsíců ode dne přemístění, mohou být uznání a výkon odmítnuty, pouze pokud:
 - d) rozhodnutí bylo vydáno v nepřítomnosti odpůrce nebo jeho právního zástupce, odpůrci nebyla řádně doručena písemnost, na jejímž základě bylo zahájeno řízení, nebo obdobná písemnost dávající mu dostatek času, aby zařídil svou obhajobu, ale tento nedostatek doručení nemůže být důvodem pro odmítnutí uznání nebo výkonu, jestliže se doručení neuskutečnilo, protože odpůrce tajil svůj pobyt před osobou, která vyvolala řízení ve státě původu;
 - e) rozhodnutí bylo vydáno v nepřítomnosti odpůrce nebo jeho právního zástupce a pravomoc orgánu, který vydal rozhodnutí, nebyla založena:
 - i) obvyklým bydlištěm odpůrce, nebo
 - ii) posledním společným obvyklým bydlištěm rodičů dítěte a alespoň jeden z rodičů tam ještě měl obvyklé bydliště, nebo
 - iii) obvyklým bydlištěm dítěte;
- c) rozhodnutí je neslučitelné s rozhodnutím o výchově, které se stalo vykonatelným v dožádaném státě před přemístěním dítěte, ledaže dítě mělo obvyklé bydliště na území dožadujícího státu po dobu jednoho roku před svým přemístěním.
- d) Jestliže žádost nebyla podána k ústřednímu orgánu, ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí obdobně, pokud uznání a výkon jsou požadovány během šesti měsíců ode dne neoprávněného přemístění.
- e) V žádném případě nesmí být cizí rozhodnutí přezkoumáváno věcně.

Čl.10

1. V jiných případech, než které jsou uvedeny v člancích 8 a 9, uznání a výkon mohou být zamítnuty nejen z důvodů uvedených v článku 9, ale také z některého z následujících důvodů:
 - a) pokud bude shledáno, že účinky rozhodnutí jsou zjevně neslučitelné se základními zásadami práva o rodině a dětech v dožádaném státě;
 - b) pokud bude shledáno, že z důvodu změny poměrů včetně uplynutí času, nikoli však pouhé změny bydliště dítěte po neoprávněném přemístění, účinky původního rozhodnutí již zjevně nejsou v souladu se zájmem dítěte;
 - c) pokud v době, kdy bylo zahájeno řízení ve státě původu:
 - i dítě bylo státním příslušníkem dožádaného státu nebo tam mělo obvyklé bydliště a neexistoval takový vztah ke státu původu;
 - ii dítě bylo státním občanem státu původu i státu dožádaného a mělo obvyklé bydliště ve státě dožádaném;
 - d) pokud je rozhodnutí neslučitelné s rozhodnutím vydaným v dožádaném státě nebo vykonatelným v tomto státě poté, co bylo vydáno ve třetím státě na základě řízení, které započalo před podáním žádosti o uznání nebo výkon, a pokud odmítnutí je v zájmu dítěte.
2. V týchž případech řízení o uznání nebo výkon může být přerušeno z některého z následujících důvodů:
 - a) pokud bylo zahájeno řízení o řádném opravném prostředku proti původnímu rozhodnutí;
 - b) pokud v dožádaném státě probíhá řízení o výchově dítěte započaté dříve, než bylo zahájeno řízení ve státě původu;
 - c) pokud jiné rozhodnutí o výchově dítěte je předmětem řízení o výkon nebo řízení o uznání rozhodnutí.

Čl.11

1. Rozhodnutí o právu styku a ustanovení rozhodnutí o výchově, která se týkají práva styku, budou uznávána a vykonávána za stejných podmínek jako jiná rozhodnutí týkající se výchovy.
2. Příslušný orgán dožádaného státu však může stanovit podmínky pro realizaci a výkon práva styku, zejména s přihlédnutím k závazkům daným stranami v této věci.
3. Pokud nebylo vydáno žádné rozhodnutí o právu styku nebo výkon rozhodnutí o výchově byl zamítnut, ústřední orgán dožádaného státu může podat návrh u příslušných orgánů na vydání rozhodnutí o styku, pokud to požaduje osoba uplatňující právo na styk.

Čl.12

Pokud v době přemístění dítěte přes mezinárodní hranice neexistuje vykonatelné rozhodnutí o výchově, vydané v některém smluvním státě, ustanovení této úmluvy se použijí na každé dodatečné rozhodnutí o výchově tohoto dítěte a prohlášení přemístění za nezákonné, vydané v některém smluvním státě na žádost osoby, která na tom má zájem.

ČÁST III

Řízení

Čl.13

1. K žádosti o uznání nebo výkon rozhodnutí o výchově v jiném smluvním státě je třeba přiložit:
 - a) plnou moc pro ústřední orgán dožádaného státu, aby jednal jménem navrhovatele nebo aby určil jiného zástupce pro tento účel;
 - b) opis rozhodnutí splňující nezbytné podmínky pravosti;
 - c) v případě rozhodnutí vydaného v nepřítomnosti odpůrce nebo jeho právního zástupce doklad osvědčující, že odpůrci byla řádně doručena písemnost, na jejímž základě bylo zahájeno řízení, nebo obdobná písemnost;
 - d) případně listinu potvrzující, že rozhodnutí je vykonatelné podle právního řádu státu původu;
 - e) pokud možno prohlášení o pobytu nebo pravděpodobném pobytu dítěte v dožádaném státě;
 - f) návrhy, jak má být obnovena výchova dítěte.
2. Shora uvedené doklady budou v případě potřeby opatřeny překladem podle ustanovení článku 6.

Čl.14

Každý smluvní stát použije jednoduché a rychlé řízení pro uznání a výkon rozhodnutí o výchově dítěte. Za tímto účelem zajistí, aby žádost o výkon mohla být podána prostým návrhem.

Čl.15

1. Před dosažením rozhodnutí podle článku 10 odst. 1 písm. b) příslušný orgán v dožádaném státě:
 - a) zjistí názory dítěte, ledaže by to bylo neproveditelné s ohledem zejména na jeho věk a chápání;
 - b) může požádat o provedení vhodných šetření.
2. Náklady šetření v každém smluvním státě ponese orgány státu, kde byla provedena. Žádost o šetření a výsledky šetření mohou být zaslány příslušnému orgánu prostřednictvím ústředních orgánů.

Čl.16

Pro účely této úmluvy nemůže být požadována legalizace nebo jiné obdobné formality.

ČÁST IV

Výhrady

Čl.17

1. Každý smluvní stát může učinit výhradu, že v případech uvedených v člancích 8 a 9 nebo v jednom z těchto článků, uznání a výkon rozhodnutí o výchově mohou být odmítnuty z důvodů, jež jsou uvedeny v článku 10 a které mohou být specifikovány ve výhradě.
2. Uznání a výkon rozhodnutí vydaných v jednom smluvním státě, který učinil výhradu podle odstavce 1 tohoto článku, mohou být odmítnuty ve všech ostatních smluvních státech z některého z dodatečných důvodů uvedených v této výhradě.

Čl.18

Každý smluvní stát může učinit výhradu, že nebude vázán ustanoveními článku 12. Ustanovení této úmluvy se nepoužijí na rozhodnutí uvedená v článku 12, jež byla vydána ve smluvním státě, který učinil takovou výhradu.

ČÁST V

Čl.19

Tato úmluva nevylučuje možnost použití jiné mezinárodní smlouvy platné mezi státem původu a dožádaným státem nebo zákona dožádaného státu, který není odvozen od mezinárodní smlouvy, pro účely dosažení uznání a výkonu rozhodnutí.

Čl.20

1. Tato úmluva se nedotýká jiných závazků, které smluvní stát má vůči nesmluvnímu státu na základě mezinárodní smlouvy upravující vztahy, jež jsou upraveny touto úmluvou.
2. Pokud dva nebo více smluvních států přijaly jednotné zákony o výchově dětí nebo vytvořily speciální systém uznávání nebo výkonu rozhodnutí v této oblasti nebo pokud by to učinily v budoucnu, mohou používat navzájem tyto zákony nebo systém namísto této úmluvy nebo kterékoli její části. Pokud budou používat toto ustanovení, státy notifikují své rozhodnutí generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Každá změna nebo odvolání tohoto rozhodnutí musí být rovněž notifikovány.

ČÁST VI

Závěrečná ustanovení

Čl.21

Tato úmluva bude otevřena k podpisu členskými státy Rady Evropy. Bude ratifikována, přijata nebo schválena. Listiny o ratifikaci, přijetí nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

Čl.22

1. Tato úmluva vstoupí v platnost prvního dne měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty po dni, kdy tři členské státy Rady Evropy vyjádřily svůj souhlas, že budou vázány Úmluvou podle ustanovení článku 21.

2. Pro každý další členský stát, který dodatečně vyjádří svůj souhlas, že jí bude vázán, Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty po dni uložení listiny o ratifikaci, přijetí nebo schválení.

Čl.23

1. Poté, co tato úmluva vstoupí v platnost, Výbor ministrů Rady Evropy může vyzvat všechny státy, které nejsou členy Rady, aby přistoupily k této úmluvě rozhodnutím přijatým většinou podle článku 20 písm. d) Statutu a jednomyslným hlasováním zástupců smluvních států oprávněných zasedat ve Výboru.
2. Pro každý přistupující stát Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty po dni uložení listiny o přístupu u generálního tajemníka Rady Evropy.

Čl.24

1. Každý stát může v době podpisu, nebo když ukládá svou listinu o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu, specifikovat jedno nebo více území, na která se Úmluva bude vztahovat.
2. Každý stát může kdykoli později prohlášením zaslaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit platnost této úmluvy na jiná území specifikovaná v prohlášení. Pro taková území Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty po dni obdržení takového prohlášení generálním tajemníkem.
3. Prohlášení učiněná podle předchozích dvou odstavců mohou být pro území specifikovaná v takovém prohlášení odvolána notifikací zaslanou generálnímu tajemníkovi. Odvolání se stane účinným prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty po dni obdržení takové notifikace generálním tajemníkem.

Čl.25

1. Stát, který má dva nebo více územních celků, ve kterých platí různé právní řády pro uznání a výkon rozhodnutí o výchově, může při podpisu, ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu prohlásit, že tato úmluva se vztahuje na všechny jeho územní celky nebo pouze na některé z nich.
2. Takový stát může kdykoli později prohlášením zaslaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit platnost Úmluvy na jiný územní celek specifikovaný v prohlášení. Pro takový územní celek Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty po dni obdržení takového prohlášení generálním tajemníkem.
3. Prohlášení učiněná podle dvou předchozích odstavců mohou být pro územní celky specifikované v takovém prohlášení odvolána notifikací zaslanou generálnímu tajemníkovi. Odvolání se stane účinným prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty po dni obdržení takové notifikace generálním tajemníkem.

Čl.26

1. Ve státě, který má ve věcech výchovy dva nebo více právních systémů s teritoriálně omezenou působností:
 - a) odkaz na právo obvyklého pobytu osoby nebo na právo státní příslušnosti osoby bude vykládán jako odkaz na právní systém stanovený platnými předpisy v tomto

státě, a pokud tam nejsou takové předpisy, na právní systém, k němuž má dotyčná osoba nejbližší vztah;

b) odkaz na stát původu nebo stát dožádaný bude vykládán jako odkaz na územní celek, kde rozhodnutí bylo vydáno, nebo na územní celek, kde je požadováno uznání nebo výkon rozhodnutí nebo obnovení výchovy.

2. Odstavec 1 písm. a) tohoto článku se rovněž použije mutatis mutandis pro státy, které mají ve věcech výchovy dva nebo více právních systémů platných pro různé skupiny osob.

Čl.27

1. Každý stát může při podpisu nebo uložení své listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu prohlásit, že činí jednu nebo více výhrad uvedených v článku 6 odst. 3, článku 17 a článku 18 této úmluvy. Jiné výhrady nelze učinit.

2. Každý smluvní stát, který učinil výhradu podle předchozího odstavce, ji může zcela nebo částečně odvolat prostřednictvím notifikace zaslané generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Odvolání se stane účinným dnem obdržení takové notifikace generálním tajemníkem.

Čl.28

Po třech letech ode dne vstupu této úmluvy v platnost, a z vlastní iniciativy kdykoli po tomto dni, generální tajemník Rady Evropy vyzve zástupce ústředních orgánů určených členskými státy, aby se sešli za účelem studia a usnadnění fungování Úmluvy. Každý členský stát Rady Evropy, který není stranou Úmluvy, může být zastoupen pozorovatelem. Bude vypracována zpráva o práci každého z těchto setkání a zaslána Výboru ministrů Rady Evropy k informaci.

Čl.29

1. Každá strana může kdykoli vypovědět tuto úmluvu cestou notifikace zaslané generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.

2. Taková výpověď se stane účinnou prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty ode dne obdržení notifikace generálním tajemníkem.

Čl.30

Generální tajemník Rady Evropy bude notifikovat členským státům Rady a všem státům, které přistoupily k této úmluvě:

a) všechny podpisy;

b) uložení všech listin o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu;

c) všechna data vstupu této úmluvy v platnost podle článků 22, 23, 24 a 25;

d) všechny další akty, notifikace nebo sdělení týkající se této úmluvy.

Na důkaz toho podepsaní, řádně k tomu zmocnění tuto úmluvu podepsali.

Dáno v Lucemburku dne 20. května 1980 v jazyce anglickém a francouzském, přičemž oba texty mají stejnou platnost, v jednom vyhotovení, které bude uloženo v archivech Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy zašle ověřené kopie všem členským státům Rady

Evropy a všem státům, které byly vyzvány, aby k této úmluvě přistoupily.